

FIRA DE SANTA LLÚCIA

Història de la Fira de Santa Llúcia

La data més antiga que coneixem de la fira correspon a l'any 1786. Aquesta data és ben concreta i no dona lloc a dubtes, tant de la celebració de la fira com de la seva importància, ja que dues fonts ben versemblants ens en deixen constància. La primera la trobem en la ploma de Rafael Amat, escriptor català del s.XVIII (1746-1818), conegut amb el sobrenom de Baró de Maldà, i a on en una crònica del seu dietari de 60 volums que duu el títol de "Calaix de sastre" hi diu: "Dia 13 de desembre, Santa Llúcia Verge i Màrtir. Hi hagué festa dins de la Catedral, en la capella i altar a on s'hi venera la imatge de sta. Llúcia, amb alguna relíquia; i fora els claustrats, amb fira al davant en son carrer, moltes casetes de pessebre (...), figures de barro i cartó primoroses, imatges de Sants i pastors, bous i mules i altres bèsties..., que porten prou empentes de gent en tal carrer, (...). I dintre de la Seu per oir missa de gent i encomanar-se a la gloriosa Santa per a que los conservi la vista i la claredat.

La segona font, ens arriba del gran folklorista i autor del costumari català Joan Amades (1890-1959) que confirma l'any 1786, com la data coneguda més antiga i fidedigne.

Ni les calamitats, com la terrible epidèmia de febre groga que va patir la ciutat de Barcelona l'any 1860, van impedir-ne la celebració. Joan Amades parla de Santa Llúcia com la patrona de les modistes, sastres i de tots aquells qui treballen en l'art de l'agulla, així com també dels cecs; és per això que se la coneix popularment com "l'advocada de la vista".

També se'ns diu que la Fira de Sta. Llúcia era coneguda com "la fira de les noies", perquè es creia que a l'anar-hi moltes fadrines, era un bon lloc per concertar casaments. Les noies de la rodalia anaven acompanyades de la seva mare, ben vestides i enjoiades, per a veure si trobaven pretendent.

El dia de Sta. Llúcia, en algunes poblacions de Catalunya, les nenes que en el s.XIX i part del XX estudiaven costura, feien festa i corrien pel poble o ciutat cantant cançons i goigs. La gent les anomenava "llucietes". En d'altres llocs, se sap que les noies es reunien per sentir missa i després anaven en grup cantant per les cases per tal de recollir almoïnes o captiris. Una d'elles representava Sta. Llúcia i duia una corona de flors i les altres que l'acompanyaven eren les "cardenales". A Barcelona, antigament les modistes anaven al Parc de la Ciutadella on hi havia una gran festa.

En algunes fonts podem llegir que al llarg del s.XIX, a la fira de figures de pessebre s'hi trobaven venedors de ninots de cartró, que accionaven estirant-los d'un cordill. Tot i no tenir cap relació amb el pessebre, la mainada s'embadalia i ajudava a haver una major aflluència de gent a la fira.

També Amades, escriu que al s. XIX es feia fira de pessebres tres dies: per la Puríssima i per Sta. Llúcia, a la Plaça de La Catedral; i per Sant Tomàs, a les Places del Pi, de Sant Josep Oriol i del Born. En aquestes fires es venien figures, casetes i altres construccions i elements propis de pessebre, com ara ponts, fonts, molins, pous, pallers... En canvi, els efectes propis per a la construcció del paisatge com el suro, molsa, murtra i d'altres elements d'herbei es venien en una altra fira situada a les escales de la Seu. Els nostres avis distingien ben bé ambdues fires: la de pessebres i la de l'herbei.

El creixement de l'afecció pel pessebre va fer augmentar notablement aquestes fires, i molt aviat totes dues es van confondre, puix que van tocar-se.

Ja aleshores, esdevingué un costum que la mainada acompanyada dels pares hi anessin a passejar, tot i el fred propi de l'època de l'any, per tal de viure l'ambient nadalenc i sentir el caliu dels firaires. En arribar a la llar amb tot allò necessari comprat a la fira, les famílies construïen el pessebre que servia d'entreteniment dels vailets i de gaudir dels grans.

Algunes escrits anteriors al s. XX, destacaven que els veraders pessebristes no inauguraven el pessebre fins a la nit de Nadal, perquè

consideraven irreverent simular el misteri del naixement del nen Jesús abans d'haver-se produït.

Durant el primer terç del s.XX, el dia de Sta. Llúcia tot Barcelona acudia a la capelleta dedicada a la Santa per tal de prevenir-se contra els mals d'ulls. Els voltants de la capelleta es veien inundats per la gentada, i els firaires treien el millor que tenien per vendre.

Pel que fa a la seva instal·lació, la Fira de Sta. Llúcia ha canviat molt si es compara amb les que es feien abans. Per exemple, a principis del segle passat, segons les fotografies que es conserven, els firaires muntaven les seves paradetes posant una fusta gran i uns senzills prestatges damunt de dos capitells, protegint-ho amb un rudimentari envelat impermeabilitzat amb oli de llinosa (llavors no es coneixien els plàstics), i s'il·luminaven amb llums de petroli o acetilè, tan bon punt es feia fosc.

Ara, en canvi, es munten les paradetes amb estructures de fusta, més ben equipades i resistents, i il·luminades amb llum elèctrica.

Paral·lelament a les paradetes que venen figures i objectes de suro o articles de guarniment, cada any s'instal·len també les paradetes dites del verd, on es pot trobar molsa, galzeran, boix grèvol, avets, vesc, escorça de suro,...

Sens dubte, la Fira de Santa Llúcia és una de les tradicions nadalencues més arrelada i antiga de la ciutat de Barcelona.

"Associació Fira de Santa Llúcia"